

СХОДИНИ ДЛЯ НОВАЦТВА

Про що це заняття?

Заняття створено, щоб діти зрозуміли, для чого потрібно дотримуватися правил безпеки в Інтернеті

Завдяки сходинам новацтво:

1. Сформує уявлення про Інтернет і для чого його варто використовувати.
2. Ознайомиться з можливими ризиками в Інтернеті
3. Сформує уявлення про безпечне спілкування в Інтернеті.

Можливі формати проведення: офлайн та онлайн (Zoom, Google Meet, Skype тощо)

Рекомендований вік учасників: новацтво (6–11 років)

Тривалість заняття: 1 год 30 хв

Матеріал для заняття: ватман (якщо сходини відбуваються офлайн), фломастери, олівці

Рекомендації для впорядників:

Важливо говорити з дітьми молодшого шкільного віку про безпеку в Інтернеті, оскільки в цьому віці діти, помітивши інформацію, яка їх чимось зацікавила, можуть її повторювати, незрозуміючи сенс. Це стосується також відео у соцмережах чи реклами. Зустрічаються і такі випадки, коли діти молодшого шкільного віку після того, як не отримали відповідь на своє питання від дорослої людини, починають шукати інформацію в Інтернеті.

У сучасному світі найпоширенішими формами взаємодії в Інтернеті у дітей є онлайн-ігри, месенджери та соціальні мережі.

Зверніть увагу, що діти найчастіше потрапляють на ризикований матеріал:

- через помилкове введення запиту в пошуковій системі,
- якщо мають власну пошту, то там можуть отримати спам лист,
- можуть почути про це у компанії друзів чи від старших людей і вирішити знайти в Інтернеті його значення;
- реклама такого контенту може з'явитися на екрані, коли дитина шукає якусь інформацію в Інтернеті.

А найчастіше спілкування з незнайомцями починається на ігрових платформах чи у соціальних мережах.

За потреби впорядники можуть адаптувати матеріал відповідно до потреб дітей.

(5–10 хв) Відкриття

Збірка в колі. Молитва, пісня новаків і новачок. Вітання новацьким гаслом "Готуйсь!". Ройовий обряд. Перевірка присутності.

(45 хв) Розповідь

**Під час розповіді передбачено питання/обговорення.*

Ми не можемо уявити наше життя без телефонів, Інтернету. Діти, а для чого ви використовуєте телефон, комп'ютер чи планшет?

(Якщо в родині не дають телефон чи планшет дитині (можливо є такі діти у вашому рої), то можна запитати для чого батьки використовують телефон, наприклад).

А знаєте ви правила безпечної поведінки в Інтернеті? А які саме? Запропонуйте намалювати відповіді разом на ватмані, створивши плакат *(якщо сходини проходять онлайн, можна, щоб кожна дитина самостійно спробувала намалювати почуті відповіді. Під час розповіді бажано домальовувати плакат, додаючи нові відповіді).*

Сьогодні ми з вами поговоримо про безпеку в Інтернеті. А чи знаєте ви, що майже у всіх мережах та месенджерах можна зареєструватись, тільки якщо дитині вже виповнилось 13 років, а доступ до Telegram дозволений з 16 років. В іншому випадку мережа може без попередження видалити профіль користувача, який не досягнув відповідного віку.

(Обговорити, чи діти користуються соціальними мережами і якими).

Одного недільного ранку, коли не потрібно було йти до школи, Тарик пішов у гості до свого нового друга Марка.

Марко – активний користувач Інтернетом. Він сидить у різних мережах, як наприклад, YouTube, Instagram, TikTok та Snapchat, а також месенджерах Viber та Telegram.

Щодня після школи, як тільки Марко приходив додому, їв, то відразу сідав за комп'ютер. Він грав також і в різні онлайн-ігри. У світі Інтернету в нього дуже багато невідомих віртуальних друзів: “Уууух, сьогодні я пограю!!! А уроки? Тьфууу!!!”. І хлопець розпочинав переписку із віртуальним другом. Але той був зайнятий та порадив йому займатися навчанням. “Він що, слабак?! Які батьки, уроки??? У мене ж є Інтернет, який замінить усе!” – думав Марко.

(5 хв) Гра “Так / ні”

В Інтернеті можна дивитись дитячі мультики. (так)

В Інтернеті можна завантажити гру без дозволу батьків. (ні)

Якщо з'являється відео, яке лякає, то треба про це сказати мамі чи татові. (так)

Я можу дивитися мультики чи грати в ігри скільки хочу. (ні)

Я можу давати свій чи батьків мобільний телефон незнайомцю на вулиці. (ні)

Якщо на екрані з'являється повідомлення, то я маю показати його батькам. (так)

Я можу вчитися за допомогою Інтернету. (так)

Я можу спілкуватися онлайн. (так)

Я можу спілкуватися з незнайомими людьми в онлайн-чатах. (ні)

Я можу зустрічатися з Інтернет-друзями. (ні)

Я можу казати комусь онлайн свою домашню адресу. (ні)

Я можу розказувати батькам про те, що побачив/ла в Інтернеті. (так)

Я можу самостійно вирішувати проблеми, з якими можу зіткнутись в Інтернеті (ні)

Якщо діти вважають твердження правильним, то роблять крок уперед, а якщо думають, що це неправильно – крок назад.

Під час онлайн-сходин можна запропонувати показувати “лайк” і “дислайк”.

Одного разу Марко розповів Тарику про своє захоплення Інтернетом і зареєстрував друга в онлайн-грі, де можна було також і переписуватися з іншими гравцями в окремих чатах. Тарик також почав грати онлайн-гру й спілкуватися з іншими гравцями. Як виявилось, багато-хто з його нової школи “сидів у мережі”. Вони користувалися однією мережею, де кожен мав свою сторінку, міг виставляти свої фотографії, вітати один одного з днем народження, надсилати різні картинки. Можна було й питати про домашнє завдання, якщо забув його раптом чи не записав у зошиті, чи пропустив урок у школі, бо захворів. Хтось міг і підказати і правильне розв’язання задачі. Це дуже зручно.

А хто із вас спілкується з друзями в Інтернеті?

Одного дня Тарик отримав повідомлення від Бориса “Привіт! Давай дружити!” Це було досить несподівано. У Тарика не було багато друзів, у мережі йому час від часу писали тільки його однокласники.

Чи можна відповідати незнайомцю в Інтернеті?

Тарику здалося, що це гарна можливість збільшити коло друзів, тому дослідивши сторінку незнайомця, він відписав: “Привіт! Давай”. Відтоді хлопці почали спілкуватися про друзів, учителів, нудні уроки й цікаві пригоди. Обмінювалися картинками, улюбленою музикою.

А яка ваша улюблена пісня? Давайте заспіваємо її.

Листування в мережі було досить особистим. Тарик розповідав новому другу про свої переживання, страхи. Борис просив тримати їхню дружбу в таємниці. Тарик погодився. Йому здавалося, що новий друг його дуже добре знає, розуміє і підтримує більше за інших.

Чи правильно робив Тарик, що розповідав про свої хвилювання другу в Інтернеті? Чи правильно, що він тримав їхню дружбу в секреті?

Одного дня в школі Тарик через неуважність забув виконати домашнє завдання.

Як думаєте, чому Тарик став неуважним?

Так, хлопець почав більше часу сидіти за комп’ютером і спілкуватися з новим другом, що аж переплутав день тижня. Прийшовши додому, Тарик ввімкнув комп’ютер і написав про свою халепу Борису. “Тарику, а напиши мені свою адресу. Можливо я зможу приїхати й тебе розвеселити?”

Тарику це повідомлення не сподобалося. Він добре знав, що не можна ділитись в Інтернеті інформацією про себе (номер телефону, місце проживання та навчання, інформацію про батьків). Після цього повідомлення Тарик трішки повагався, але відповів “Ні”, заблокував Бориса й розповів мамі про незнайомого друга.

(10 хв) Гра “Принцеса, Дракон (Вірус) і Самурай (Антивірус)”

Поділити дітей на дві команди. Впорядник/ця показує рухи, характерні для Принцеси, Дракона і Самурая: Принцеса робить реверанс; Дракон піднімає руки догори, ніби хоче напасти, і робить крок уперед; Самурай взмахує мечем.

Впорядник/ця повідомляє, як визначити переможця: “Принцеса зачаровує Самурая; Самурай убиває Дракона; Дракон з’їдає принцесу”.

Кожна команда домовляється, кого вона зображатиме (так, щоб не почули інші учасники). Потім діти шикуються в дві шеренги, одна навпроти іншої, і за командою впорядника/ці роблять рух, характерний для ролі, яку вони вибрали.

АБО

(10 хв) Гра “Лабіринт” (для онлайн-сходин)

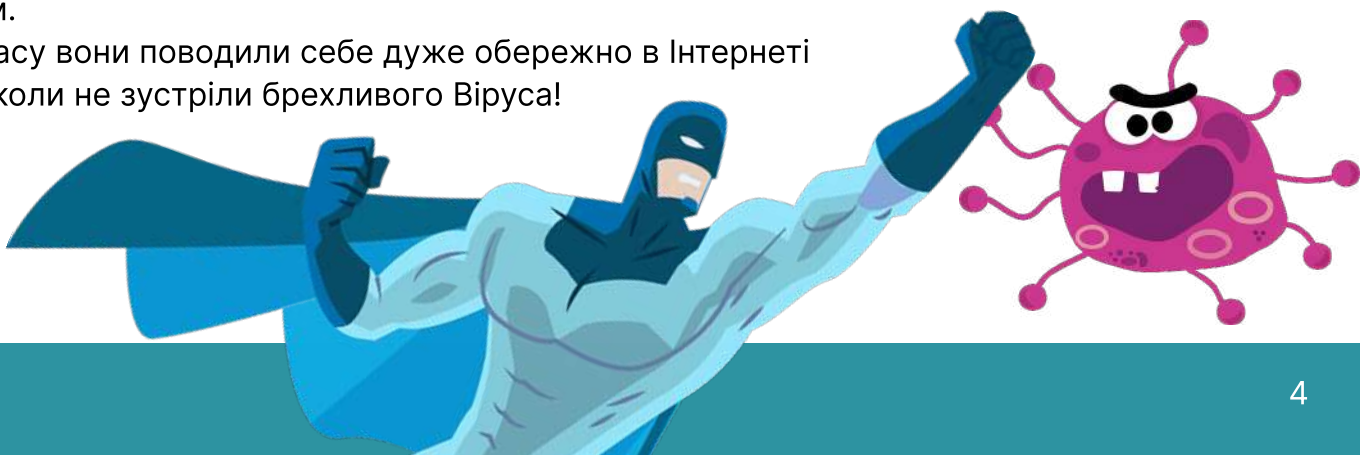
Надішліть посилання на гру в чат, щоб кожен самостійно міг відкрити його на своєму гаджеті. Гра дропоможе перевірити, як діти зможуть вирішити ситуації за допомогою правил онлайн-безпеки, які вони пам’ятають. Хто набере в грі більшу кількість балів, той стане героєм.

Тому Тарик у неділю зайшов до Марка, щоб розповісти йому про історію, що з ним трапилася в Інтернеті. Марко не звертав увагу на друга, не відриваючи погляд від монітора, невпинно бив по клавіатурі, щось відстежував, програвав ігрові сюжети. Тарик сказав другу: “Небезпечно ось так виходити у віртуальний простір. А якщо ти не повернешся звідти ніколи? Ти хоч замислювався про таке? Чи в тебе в голові вже всі нейрони перегоріли?” Коли він закінчив говорити й, здається, почав заспокоюватися, Марко підвів свій погляд, подивився на Тарика, натиснув на якесь покликання, яке прийшло йому на пошту, все навколо замерехтіло неоновими вогнями... І діти опинились у світі Інтернету!

Розглянувши все навколо, вони зрозуміли, що ніколи тут не були й не знали, що робити далі, як повернутися додому. Недалеко від них стояв житель цієї країни. Це був Вірус! Але діти цього не знали. Тим часом Вірус підійшов до них і запитав, як вони тут опинились. Марко розповів, як він не завжди слухає батьків, грав ігри в Інтернеті й натиснув на невідоме покликання, і тепер хлопці не можуть звідси вибратися. “Бідолашні! – відповів Вірус. – Але я знаю як вам допомогти! Ходімо зі мною”.

І діти пішли за ним. Разом вони пройшли через густий ліс, переплили бурхливу ріку, подолали вершину величезної гори. А коли дійшли до болота Вірус втік. Хлопці почали кликати на допомогу. Раптом їх крики почув Антивірус. Він прилетів і врятував діток. По дорозі до порталу, через який вони потрапили до світу Інтернету, і через який мали повернуся додому Антивірус розповів про небезпеки, що приховуються в Інтернеті і взяв з дітей обіцянку дотримуватися правил поведінки користування Інтернетом.

З того часу вони поводили себе дуже обережно в Інтернеті і більше ніколи не зустріли брехливого Віруса!

(10 хв) Гра “Правда / неправда”

Запропонуйте кожному придумати якусь історію й розповісти її, або придумати заголовок до статті в мережі. Іншим учасникам потрібно визначити, чи це правдива історія.

Наприклад, на півдні нашої країни почали вирощувати ананаси.

Отже, основні правила онлайн-безпеки (доповнити інформацію на плакаті, який малювали на початку сходу):

- Не ділитись в Інтернеті інформацією про себе (номер телефону, місце проживання та навчання, інформацію про батьків).

Ця інформація стосується лише самої людини. Якщо малознайома людина знає вашу приватну інформацію, то вона може використати це для скоєння злочину.

- Не погоджуватись, якщо друзі вимагають робити те, що вам неприємно.

Ви маєте право не робити те, що вам неприємно, що вас лякає. Особливо, якщо друзі чи знайомі вимагають це зробити без вашого на це бажання.

- Не спілкуватись з незнайомцями у мережі.

Як ми не спілкуємось з незнайомцями на вулиці, так само не варто спілкуватись з незнайомими людьми в Інтернеті. Адже ми ніколи не знаємо, хто знаходиться по той бік екрану.

- Не відправляти свої фото, якщо просять про це в Інтернеті.

Пам'ятайте, що все, що публікується в Інтернеті (чи в особистих повідомленнях, чи в окремих постах, чи в сторіс, чи на форумах) назавжди залишається там. Для того, щоб зрозуміти, якою інформацією не варто ділитися онлайн, існує так званий “Тест білборда” – він звучить так: перед тим, як викладати щось в Інтернет, уявіть, що це висить на великому білборді біля школи і його бачать усі. Якщо така думка викликає негативні емоції – викладати ту інформацію/матеріали в Інтернет не варто. Пам'ятайте, що зараз у час війни не можна фотографувати чи знімати на відео переміщення військової техніки, воєнних.

- Перед завантаженням нового додатку запитати дозволу у батьків.

Усі додатки мають віковий рейтинг, як показник того, чи матеріали не нашкодять вам. Тому перед завантаженням нових додатків батьки мають переглянути про що ця програма чи гра.

- Якщо трапилось в Інтернеті те, що засмутило вас чи налякало, варто про це сказати батькам.

У будь-яких незрозумілих ситуаціях варто звернутися до батьків за допомогою. Вони допоможуть знайти належне рішення ситуації.

(5–10 хв) Закриття

Збірка в колі. Пісня новаків і новачок. Вечірня новацька молитва. Закриваємо наші сходи новачьким гаслом «Готуйсь!»

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ

Новацька пісня

Ми діти українські
Ми юні, мов квітки,
Маленькі жовтодзюби,
Пластові новаки.

Як виростем великі,
Хоробрі вояки,
Відстоїм Україну
Від ворожої руки.

Ми любим рідні хати,
Широкий степ і гай.
Від Сяну до Кубані
Лежить наш рідний край.

Як виростем великі,
Хоробрі вояки,
Відстоїм Україну
Від ворожої руки.

Новацька ранішня молитва

Сині дзвіночки молитву
дзвонять,
Зложім в молитві щиро долоні.
Ніч проминула і сонце світить.
Вислухай, Мати, що просять
діти.

Нехай цей вітер, що в хмарі
лине,
Принесе запах квіток Вкраїни.
Нехай ця днина додасть нам
сили,
Щоб ми Вкраїну завжди любили.

Новацька вечірня молитва

Боже, що дав нам цю днину
Сонця і праці і гри.
В тиху вечірню годину
Нашу молитву прийми.

Мрії, що в серці зродились,
Силу, що в грудях росте.
Боже, хай ангел окрилить,
В ясных нам снах збереже.

Додаткові матеріали:

1. Новацькі пісні для відкриття та закриття сходин: “Пісня новаків і новачок”, “Новацька ранішня молитва”, “Новацька вечірня молитва”. [URL](#)
2. Безпека дитини в інтернеті: про що необхідно говорити. [URL](#)
3. Онлайн-довідник “Створюємо онлайн-простір разом з дітьми”. [URL](#)
4. Як навчити дітей онлайн-безпеки: дев'ять інтерактивних ресурсів. [URL](#)
5. 10 золотих правил безпеки в Інтернеті для дітей. [URL](#)

